

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnieku savienības, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Zinātņu akadēmijas laikraksts

19 (123)

1996. gada 9. decembris

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJĀ

Š. g. 22. novembrī notika Latvijas Zinātņu akadēmijas Pilnsapulce, kurā piedalījās arī Izglītības un zinātnes ministrs M. Grīnblats.

LZA Lielo medaļu saņēma un arī akadēmisko lekciju «Izšķirošais eksperimentiņš» nolasīja E. Lukevics. Interesanti stāstot par dažādiem eksperimentiem, lektors vienā iesaistīja arī klātesošos pilnsapulces dalībniekus, uzainīcīt iedzert par piņģerotam bezkrāsaina šķidruma un uz zīmītes uzrakstīt tā garšu. Zālē uzšalca smieklī, kad izrādījās, ka viens un tas pats šķidums bija atzīts gan par saldu, gan skābu, gan sāju, gan pliekau utt., kopā kādi 18 visbiežāk minētie vērtējumi, tā skaidri parādot, ka eksperimenti ar cilvēkiem ne mazo vietu ieņem subjektīvus vērtējumus. Rezumējums — eksperimentējot ar institūtiem un augstskolām, jābūt uzmanīgiem, jo to kopā saliešana var dot neprognozējamus rezultātus.

Ministrs pasniedza valsts emeritētā zinātnieku diplomus bioķīmīķei Viktorīai Baumanei, valodniekam Konstantīnam Karulim, fiziķei Elzai Krauliņai, fiziķim Jānim Liepēteram, medikē-virusoloģei Alīnai Muciniecei, fiziķim Pēterim Prokofjevam, inženierzinātniekam Kārlim Tabakam, ekonomistam Benjamiņam Treijam un pārtikas fehnologam Pāvilam Zariņam (ķīmīķe Emīlija Gud-

riniece nebija ieradusies). Tās ir pirmās «bezdelpīgas», kas jau sākušas saņemt piemaksu pie pensijas. Valsts emeritētā zinātnieku padomes priekšsēdētājs M. Bekers lūdza ministru pastēdzīnāt piemaksu reālo saņemšanu nākamajiem 30, kuriem tā jau piešķirta, kā arī domāt par nākamo gadu, jo mums vēl ir ļoti daudz savā nozarē izcilu gados vecu zinātnieku. Cerams, ka drīzumā būs gatavas arī Valsts emeritētā zinātnieka krūšu nozīmītes.

Par izmaiņām LZA Hartā ziņoja darba grupas vadītājs J. Ekmanis. Izmaiņas bija nepieciešamas tādēļ, ka Saeima izdarījusi grozījumus likumā par zinātnisko darbību, kur 23. pantā precīzēts LZA statuss — LZA Harta jāapsprīrina Saeimā. Pēc detalizētās izmaiņu apspriešanas tika pieņemts jaunais Hartas teksts, kuru nosūtīs Saeimai.

Tika ievēlēti jaunie Latvijas Zinātņu akadēmijas īstnieji, korespondējošie, goda un ārzemju locekļi. No 7 reģistrētiem īsteno locekļu kandidātiem tika ievēlēti četri, no 9 korespondētāloceļu kandidātiem — divi. Atbalstu guva visi četri goda locekļu kandidāti un 7 ārzemju locekļu kandidāti.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS HARTA

2. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS DARBĪBAS MĒRĶI UN PAMATVIRZIENI

Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības mērķi un pamatvirzieni ir:

● zinātnes attīstīšana, pētījumu veicināšana un veikšana fundamentālo un lieftiķo zinātņu jomā, Latvijas tautas un valsts vēstures, kultūras un valodas izpētes un izkopšanas veicināšana, kā arī ar Latvijas dabas resursiem, to optimālās izmantošanas iespēju un apkārtējās vides aizsardzību saistītu pētījumu atbalstīšana;

● Latvijas attīstības procesu prognozēšana, tautas un valdības operatīva iepazīstīšana ar zinātniskām prognozēm par dažādu tautsaimniecisku, kultūras un sociālu norišu un projektu vēlamām un nevēlamām sekām.

3. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS TIESĪBAS

Latvijas Zinātņu akadēmijai ir tiesības:

● sadarboties ar augstākās izglītības un zinātniskās darbības organizatoriskās sistēmas institūcijām, delegetēt savus pārstāvju šo institūciju darbā;

● saņemt informāciju par to likumu un normatīvo aktu gatavošanu un grozīšanu Saeimas komisijās, ministrijās un citās valsts iestādēs, kuri saistīti ar zinātni un augstāko izglītību, kā arī izteikt viedokli par šiem dokumentiem;

● uzņemties iniciatīvu jaunu zinātnisku virzienu un ar to saistītu zinātnisku institūciju veidošanā;

● piešķirt Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktora grādu Latvijas un ārzemju zinātniekim;

● ierosināt un pieņemt savas Hartas grozījumus, iesniegt tos apstiprināšanai Saeimā;

● glabāt savos arhīvos, krātuvēs un bibliotēkās zinātnes, literatūras, mākslas un citu kultūras darbinieku rokrakstus un dokumentus, kā arī citus zinātnei un vēsturei nozīmīgus materiālus.

4. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS PIENĀKUMI

Latvijas Zinātņu akadēmijas pienākumi ir:

● aktīva piedalīšanās Latvijas zinātnes politikas veidošanā un operatīvā Saeimas un valdības konsultēšanā zinātnes jautājumos;

● līdzdalība dažādu valsts programmu zinātniskajā eksperimentē, pētījumu, projektu, programmu un zinātnisko iestāžu pētnieciskā līmena izvērtēšanā;

● balvu piešķiršana par izcilākiem veikumiem Latvijas zinātnē;

● Latvijas zinātnes un zinātnieku pašpārvaldes un demokrātijas veicināšana, šo principu aizstāvība valsts struktūrās un masu saziņas līdzekļos;

● rūpes par jaunu pētnieku paaudžu iesaisti zinātnē un pensionēto, t. sk. valsts emeritētā zinātnieku sociālo aizstāvību;

● zinātniskās pētniecības ētikas, diskusijas principu un tradīciju sargāšana, saglabāšana un izkopšana, Latvijas zinātnes vēstures un zinātniecības problēmu izpēte;

● rūpes par zinātniskās literatūras izdošanu, zinātnisko terminoloģiju un enciklopēdiju zinātnisko līmeni;

● zinātnisko kongresu, konferenci, atklātu Latvijas Latvijā;

Zinātnes akadēmijas sēžu, diskusiju un konkursu organizēšana un zinātnes sasniegumu popularizēšana;

● Latvijas zinātnes un nacionālās kultūras mantojuma krātuvju — Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas, Misina bibliotēkas un Latviešu folkloras krātuvju — zinātniska pārziņa;

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS PILNSAPULCE

LĒMUMS Nr. 3/1

Rīgā

1996. gada 22. novembrī

PAR LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS HARTAS JAUNAS REDAKCIJAS PIENĀMĀSANU

Pamaatojoties uz LR likumu «Par zinātnisko darbību», grozījumiem likumā «Par zinātnisko darbību» un spēkā esošās LZA Hartas 9. pantu, Latvijas Zinātņu akadēmijas Pilnsapulce 1996. g. 22. novembrī izskatīja jautājumu par Latvijas Zinātņu akadēmijas Hartas jaunas redakcijas pieņemšanu.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Pilnsapulce uzskatīma par pilnību, jo notika, klātesot LZA Statūtu 5.1.1. p. no teikfajam akadēmijas īsteno un korespondētāloceļu skaitam.

Balošanā ar LZA Hartas jauno redakciju piedalījušies 65 no 77 LZA īstienajiem locekļiem. Afkārtās balsošanas rezultāts: 64 — par, 1 — atturējies.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Pilnsapulce no lēmījā:

1. Pieņem Latvijas Zinātņu akadēmijas Hartas jaunu redakciju (pielikumā).

2. Iesniegt Latvijas Zinātņu akadēmijas Hartu apstipri-

nāšanai Latvijas Republikas Saeimā.

T. MILLERS,
akadēmijas prezidents
A. SILINS,
akadēmikis sekretārs

● Latvijas zinātnieku starpautisko kontaktu veidošana un veicināšana, sadarbība ar citām zinātņu akadēmijām, zinātniskām biedrībām un savienībām, starpautisko zinātnisko sakaru uzturēšana un Latvijas zinātnes pārstāvniecība starpautiskās zinātniskās organizācijās. Latvijas Zinātņu akadēmija ik gadu publicē pārskatu par savu darbību.

5. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS SASTĀVS UN PĀRVALDE

Latvijas Zinātņu akadēmijas sastāvu veido: īstenie locekļi (akadēmīki), goda locekļi, ārzemju locekļi, korespondētāloceļi. To skaitu, kandidātu izvirzīšanas un apspriešanas kārtību zinātniskā sabiedrībā, kā arī ievēlešanas kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Stātū.

Latvijas Zinātņu akadēmijas augstākais lēmējorgāns ir Pilnsapulce, kura piedalās ievēlēti īstenie, goda, ārzemju locekļi un korespondētāloceļi. Hartas un Stātū jaujāmus un jaunu locekļu uzņemšanu izlemi īstenie locekļi. Lai sekmētu starpdisciplināru problemu risināšanu un radīcīgto zinātnu pārstāvju kontaktus, akadēmijas locekļi izveido Latvijas Zinātņu akadēmijas zinātnu nodalas. Pilnsapulču starplaikā Latvijas Zinātņu akadēmijas darbu vada tās locekļu ievēlēts Prezidents un Senāts.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Pilnsapulce ievēl Uzraudzības padomi. Latvijas Zinātņu akadēmijas dažādu darbības jomu organizēšanai un operatīvu lēmumu pieņemšanai tiek izveidoti Prezidijs, Valde un citas organizatoriskas struktūras. Šo struktūru sastāvu un pienākumus nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Stātū.

6. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS DARBĪBAS EKONOMISKĀS PAMATS

Latvijas Zinātņu akadēmijas darbībai nepieciešamais finansējums tiek subsidēts no valsts budžeta. Latvijas Zinātņu akadēmija valsts noteiktā kārtībā iesniez motīvētu finansējuma pieprasījumu nākamajam gadam kopā ar gadskārtējo pārskatu. Latvijas Zinātņu akadēmijas speciālo budžetu veido līdzekļi, ko iegūst no:

- pasūtījumu izpildes un uzņēmējdarbības;
- tāpāmu apsaimniekošanas;
- ziedojušiem un dāvinājumiem;
- cīliem avotiem.

Latvijas Zinātņu akadēmijas tāpāmu vai valdījumā var būt nekušamais un kušamais tāpāsums — zeme, ēkas un cīta manta, kuru tai nodevūs valsts institūcijas vai kuru tā ieguvusi savas darbības rezultātā vai uz cīta tiesiska pamata, kā arī intelektuālis tāpāsums, nauda un vērtspapīri Latvijā un ārvilāstīs.

Latvijas Zinātņu akadēmijas pārziņā ir iestādes un organizācijas, kas nepieciešamas tās darbībai, kā arī iestādes un organizācijas, kuras sekmē zinātnes funkciju.

Latvijas Zinātņu akadēmijas tāpāsumu un tās valdījumā un pārziņā esošo objektu pārvaldes kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Stātū.

7. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STATŪTI

Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļu Pilnsapulce pāstāvīgi pieņem un/vai groza savus Stātūtus, kuri nedrīkst būt pretrunā ar šīs Hartas nostādnēm.

1. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS TIESĪKAIS PAMATS

Latvijas Republikā ir viena valsts izveidota Latvijas Zinātņu akadēmija kā nacionālās nozīmes zinātnes centrs. Latvijas Zinātņu akadēmija ir autonoms tiesības subjekts, kurš sastāv no ievēlētiem Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem un kuru subsidē valsts. Latvijas Zinātņu akadēmija darbojas saskaņā ar tās Hartu un Stātū, Hartu pieņem Latvijas Zinātņu akadēmijas Pilnsapulce un apstiprina Latvijas Republikas Saeima. Saeima vai Ministru kabinets var noteikt Latvijas Zinātņu akadēmijai tāpāsus uzdevumus un pilnvaras zinātnes jomā.

Ar Latvijas Zinātņu akadēmiju var būt saistītas zinātniskās pētniecības iestādes, biedrības, fondi, zinātniski tehniskas organizācijas, universitātes un augstskolas. To sadarbību ar Latvijas Zinātņu akadēmiju nosaka savstarpēja vienošanās. Akadēmijas mērķu veikšanai tiek veidotas zinātnieku grupas vai iestādes, kurus var darboties Latvijas Zinātņu akadēmijas ietvaros.

Par Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem ievēlēt izciļus Latvijas un ārzemju zinātnieku un par goda locekļiem — arī vispārāzītus citu jomu Latvijas gara darbiniekus.

Latvijas Zinātņu akadēmija ir juridiska persona. Tā ievēro Latvijas Republikas likumus un starpautiskās tiesību normas.

LĀTVIJAS ZINĀTNU AKADĒMIJAS PILNSAPULCĒ

1996. GADA 22. NOVEMBRĪ

IEVĒLĒTIE LATVIJAS ZINĀTNU AKADĒMIJAS LOCEKLĒ

ĪSTENIE LOCEKLĒ

Arnolds ALKSNIS (ķīmija)

Maija KÜLE (filozofija)

Ivars TĀLE (fizika)

Juris TĪLIKS (ķīmija)

KORESPONDĒTĀJLOCEKLĒ

Linards SKUJA (fizika)

Īzaks RAŠALS (bioloģija)

GODA LOCEKLĒ

Valdis JĀKOBOSONS (rūpnieciskā ražošana)

Imants KALNIŅŠ (māksla)

Saulcerīte VIESE (māksla)

Indulis ZARIŅŠ (māksla)

ĀRZEMJU LOCEKLĒ

Juri ENGELBREHTS (mehānika)

Arnis KUKSIS (ķīmija)

Terje MATIASSENS (valodniecība)

Renē MORO (mehānika)

Omeljans PRITSAKS (vēsture)

Žaks SIMONS (fizika)

Jana TESARŽOVA (literatūrzinātne)

ĪSTENIE LOCEKLĒ

ARNOLDS ALKSNIS

Arnolds Alksnis dzimis 1932. g. 30. aprīlī Talsu apriņķa Laidzes pagastā. 1956. gadā beidzis LU Ķīmijas fakultātes koksnes ķīmijas tehnoloģijas specialitāti. Trīs gadus strādājis LLA Ķīmijas katedrā pedagoģiskā darbā. 1959. g. uzsākta darbs LZA Koksnes ķīmijas institūtā, kur viņš bijis vecākais inženieris, vecākais zinātniskais līdzstrādnieks, sektora vadītājs, Polimēru laboratorijas vadītājs, nodalas vadītājs, direktora vietnieks zinātniskā darbā. Viņš ir institūta Zinātniskās padomes priekšsēdētāja vietnieks, Habilītācijas un promocijas padomes priekšsēdētājs, žurnāla «Koksnes ķīmija» redkolēģijas loceklis. Habilītēts inženierzinātnītu doktors.

A. Alksnis ir LZA korespondētāloceklis, LZP ekspertu padomes «Tehnoloģijas zinātniskie pamati» loceklis, Latvijas Lauksaimniecības un mežu zinātnu akadēmijas loceklis, Pasaules Enerģētikas padomes Latvijas Nacionālās komitejas loceklis, LZP pētījumu programmas «Koksnes un augu valsts izvejvīmu materiāli» atbildīgais izpildītājs KKI. «Baltic Eco» loceklis un eksperts. Nujorkas Zinātnu akadēmijas loceklis.

Galvenie zinātnisko pētījumu virzieni: no koksnes komponentēm iegūto skābju reakcijas ar daudzveidīgiem spirtiem, esterifikācijas un hidrolīzes procesa līdzsvara pētījumi; hidroksīlafurošu savienojumu reakcijas ar izocionātgrupu safurošiem savienojumiem, poliuretānu fizikālā mehānisko īpašību izmaiņas atkarībā no ķīmiskām struktūrām; polimermateriāli, kas spēj strādāt kriogenos apstākļos (siltumizolācija sistēmai «Enerģija-Burans»); polimēru ieguve mikrogravitācijas apstākļos (ķīmiski tehnoloģiskie eksperimenti kosmosa kuģos «Lotos-1», «Lotos-2», «Lotos-3»); biodestruktīvie poliuretānmateriāli, īpaši putupoliuretāni un plēves.

A. Alksnis ir 3 monogrāfiju, 131 publikācijas, 4 Latvijas patentu vai patentu pieteikumu autors. Vada aspirantus un doktorantus, lasa lekcijas LLU un LU, piedalījies starptautiskās konferencēs.

MAIJA KÜLE

Maija Küle dzimusi 1951. g. 21. aprīlī. 1974. gadā beigusi LU. Strādājusi LZA Vēstures institūtā par jaunāko zinātnisko līdzstrādnieci, LZA Filozofijas un tiesību (kopš 1991. g. LZA Filozofijas un socioloģijas) institūtā par zinātnisko sekretāri, vecāko zinātnisko līdzstrādnieci, nodalas vadītāju. Kopš 1991. gada M. Küle ir institūta direktore. Habilītēta filozofijas doktore, profesore, LZA korespondētālocekle. LZA Senāta locekle.

M. Küles zinātniskais darbs saistīts ar filozofijas vēsturi, Rietumeiropas 20. gs. filozofijas virzieniem — fenomenoloģiju, filozofisko antropoloģiju, hermeneitiku, kultūras filozofiju, izglītības filozofiju.

M. Küle ir saņēmusi pētnieciskos grantus un strādājusi sekojošās programmās: LZP grants «Mūsdieni fenomenoloģija» (1991—1996), un programma «Lefonikas integrācija un modernizācija» (kopā ar J. Valdmāni) (1995—1996), Sorosa fonda — Latvija grants «Mūžīgais un laicīgais» (1995), Monreālas universitātes (Kanāda) grants «Reformas: pētījumi un īstenošana» (1995), starptautisks grants kopā ar Debrecenes universitāti (Ungārija) «Filozofijas situācija Austrumu un Viduseiropas zemēs pēcsociālisma periodā» (1993—1994).

M. Küle lasa lekciju kursus LU un Filozofijas un socioloģijas institūta magistrātūrā un doktorātūrā. Ir Latvijas Nacionālās kultūras padomes locekle, LZA Humanitāro zinātnu institūtu asociācijas vadītāja, promociju padomes priekšsēdētāja Filozofijas vēstures apakšnozare, Baltijas sekcijas vadītāja Starptautiskajā fenomenoloģijas institūtā (ASV). Kā locekle piedalās zinātniskā komitejā «Center of Advanced research in Phenomenology, Inc (ASV), enciklopēdijas «Encyclopedia of Phe-

nomenology» konsultačīvajā padomē (no Austrumeiropas valstīm), ir žurnālu «LZA Vēstis» A dalas, «Man and World» (ASV) un «Humanities and Social Sciences. Latvia» zinātnisko redkolēģiju locekle.

Ar referātiem piedalījusies starptautiskos kongresos un konferencēs, organizējusi un vadījusi programmu zinātniskās konferencēs Rīgā: «Kristīgā un laicīgā dialogs» (kopā ar Eiropas zinātnu un mākslu akadēmiju un «Eirolat»), «Kultūra mainīgajā Latvijā» (kopā ar LR Kultūras ministriju) u. c.

Publisejusi 2 grāmatas un apm. 50 zinātnisku un populārzinātnisku rakstu, sastādījusi 9 grāmatas, t. sk. «Mūžīgais un laicīgais», R. 1995.

IVARS TĀLE

Ivars Tāle dzimis 1936. g. 23. janvārī Rīgā. No 1954. g. līdz 1959. gadam studējis LU Fizikas un matemātikas fakultātē, pēc tam strādājis par jaunāko zinātnisko līdzstrādnieku LU Pusvadītāju fizikas problēmu laboratorijā, zinātniskās grupas vadītājs, zinātniskās daļas vadītājs LU Cietvielu fizikas institūtā, LU profesors. Latvijas Universitātēs CFI Habilītācijas un promocijas padomes priekšsēdētājs, LZA korespondētāloceklis. No 1994. g. līdz 1996. gadam vada tēmu «Enerģijas akumulācijas un nolasīšanas procesi oksīdos, halogenīdos un sulfīdos», piedalās sadarbības projektā ar VFR.

Pēdējo trīs gadu laikā kā vizītinātnieks strādājis Paderbornas universitātē (VFR), un Sonoras universitātē (Meksika). Ir 1 monogrāfijas, 108 oriģinālrakstu, 84 konferenču tēžu autors, piedalījies zinātniskās konferencēs.

JURIS TĪLIKS

Juris Tīlīks dzimis 1937. gada 5. februārī Daugavpilī. No 1955. g. līdz 1958. gadam studējis LVU Ķīmijas fakultātē, no 1958. g. līdz 1961. gadam — RPI (RTU) Ķīmijas fakultātē radioķīmijas specialitātē. Pēc studiju beigšanas līdz 1972. gadam strādājis LZA Fizikas institūta Atomreaktorā par inženieri, vecāko inženieri, dīnēsta priekšnieku, pēc tam turpinājis darbu LU Ķīmijas fakultātē, ir profesors, Fizikālās ķīmijas katedras vadītājs. Habilītēts fizikas doktors, LZA korespondētāloceklis.

Zinātniskie sasniegumi: radiācijas defektu ķīmiskā transformācijas mehānisms (1972), lioluminiscences mehānisms (1992), heterogēnās starpīzā reakcijas (1984), magnetofīziķu efekti cietvielu kinētikā (1986), neorganisko oksīsu radioolizēs mehānisms (1992), hidratētā bielektrona veidošanās (1994), kolodīlā metāla reakcijas cietā fāzē (1996), radiācijas procesi deformētā cietā vidē (1996).

LU sastāvā izveidota Cietvielu radiācijas ķīmijas laboratorija; 1996. gadā — Starpaugstskolu radiācijas izmantošanas laboratorija; organizēta aktīva sadarbība ar Karlsrūes Kodolpētniecisko centru, Tokijas Universitāti, Heidelbergas Universitāti, Krievijas Nacionālo Kodolpētniecības centru.

328 zinātniskās publikācijas, t. sk. 1 monogrāfija, 43 autorapliecības, mācību literatūra.

KORESPONDĒTĀJLOCEKLĒ

LINARDS SKUJA

Linards Skuja dzimis 1952. g. 8. februārī, Rīgā. No 1969. g. līdz 1974. gadam studējis LU Fizikas un matemātikas fakultātē, cietvielu fizikas specialitātē. Strādājis par inženieri LU Pusvadītāju fizikas problēmu laboratorijā (studiju gados), pēc tam — par jaunāko zinātnisko līdzstrādnieku (sākumā — laboratorijā, pēc tam — LU Cietvielu fizikas institūtā), vecāko zinātnisko līdzstrādnieku, kopš 1986. gada — institūta vadošais pētnieks. Habilītētais doktors (disertācijas tēma — «Pašvielas un piemaistījumu punkfdefektu optiskā spektroskopija stiklveida silīcija dioksīda un germānija dioksīda»).

Linards Skuja vairākus mēnešus strādājis Kārla Universitātē, Prāgā, Čehoslovākijā (1977), Rostokas Universitātē Austrumvācijā (1985), Turīnas Universitātē, Itālijā (1989), kā A. Humbolta fonda stipendiāts — 18 mēnešus Minsteres Universitātē, Vācijā (1991—1992), Nagojas Universitātē, Japānā (1994), vēlreiz Minsteres Universitātē (1995), Braunšveigas Federālajā Fizikālā tehniskajā institūtā, Vācijā (1995).

Ir 72 publikāciju autors.

ĪZĀKS RAŠALS

Īzāks Rašals dzimis 1947. g. 29. jūnijā, Rīgā. 1972. g. beidzis LU kā biologs-ģenētikis. 1976. g. aizstāvējis bioloģijas zinātnu kandidāta disertāciju PSRS ZA Vispārējās ģenētikas institūtā. 1993. g. aizstāvējis habilitācijas darbs par tēmu «Augu ģenētiskā mainība un tās eksperimentālā paaugstināšana».

LZA Bioloģijas institūtā strādā kopš 1967. gada — par laborantu, vecāko laborantu, jaunāko zinātnisko līdzstrādnieku, vecāko zinātnisko līdzstrādnieku, augu ģenētikas laboratorijas vadītāju, no 1993. g. — profesors. Ir vairāk nekā 170 zinātnisko publikāciju.

Ī. Rašals ir Latvijas Lauksaimniecības un mežu zinātnu akadēmijas īstena loceklis, Baltijas Valstu ģenētisko biedrību federācijas prezidents, šīs federācijas augu ģenētikas sekcijas vadītājs, Latvijas Augu ģenētisko resursu saglabāšanas un izmantošanas programmas nacionālais koordinators, dažādu zinātnisko padomju un biedrību loceklis.

GODA LOCEKLĒ

VALDIS JĀKOBOSONS

Dzimis 1938. g. 4. jūnijā, Valkā. Beidzis Rīgas Pedagoģisko skolu (1958. g.), LU Ekonomikas fakultāti rūpniecības ekonomikas specialitātē (1982. g.). Latvijas Organiskās sintēzes institūta direktora vietnieks — atbildīgais par eksperimentālo ražotņu darbu un kapitālo celtniecību (1965—1985), Latvijas Organiskās sintēzes institūta Eksperimentālās rūpniecības direkto (1985—1991). Kopš 1991. g. Latvijas Valsts medicīnisko preparātu pētniecības un ražošanas firmas «Grindex» direktors

(firma radīta uz OSI Eksperimentālās rūpniecības bāzes). Taiho Latvijas fonda valdes priekšsēdētājs, Latvijas Darba devēju konfederācijas valdes loceklis, LR Ministru kabineta Sociālās apdrošināšanas padomes priekšsēdētājs, Latvijas Zāļu ražošās asociācijas valdes priekšsēdētājs. LR V pakāpes Trīszvaigžņu ordeņa kavalieris, Latvijas Medicīnas akadēmijas Farmācijas goda doktors.

IMANTS KALNIŅŠ

Dzimis 1941. g. 26. maijā Rīgā. Komponists. Beidzis Latvijas Valsts konservatoriju — Ā. Skultes kompozīcijas klasi (1964. g.). Dailīradē sintezēti klasiciski un modernās mūzikas izteiksmes līdzekļi. Skaņdarbi melodiski bagāti. Radošā darbība plašā žanra amplitūdā: 5 simfonijas, 3 operas (t. sk. «Spēlēju, dancouju»), 3 oratorijas, 3 kanfātes, muzikālās komēdijas, mūzikālās koncerti, kora dziesmas, dziesmas vokāli instrumentāliem ansambljiem, teātra mūzika (t. sk. «Princis un ubaga zēns»), kinomūzika (t. sk. «Pūt vējipi»), rokmūzika. Valsts premjēs laureāts (1977). LR Augstākās Padomes deputāts (1990—1993), LR 5. Saeimas deputāts, frakcijas «Tēvzemei un Brīvībai» konsultants LR 6. Saeimā.

SAULCERĪTE VIESE

Dzimus 1932. g. 2. augustā, Jēkabpils apr. Literāte — latviešu literatūras vēsturniece, rakstniece. Beigusi Latvijas Universitāti (1955. g.). J. Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzeja galvenā fondu glabātāja (1961—1973), Kritikas un literārā mantojuma redakcijas vadītāja (1978—1990). Grāmatu «Jaunais Rainis. Ieskats mazpazīstamos manuskriptos» (1982), «Gājēji uz Mēnessdārzu» (1990) u. c. autore. Aspazijas Kopoto rakstu I—VI sēj. (1985—1988) u. c. izdevumu sastādītāja un komentētāja.

INDULIS ZARIŅŠ

Dzimis 1929. g. 18. jūnijā Rīgā. Gleznātājs, ievējamu monumentālās glezniecības darbu autors. Beidzis Latvijas Valsts mākslas akadēmiju (1958). LMA pedagoģs (no 1962. g.), prorektors (1967—1987), rektors (no 1987. g.). Kops 1973. g. monumentālās glezniecības darbnīca vadītājs, profesors (1974). Darbojas monumen-tālajā glezniecībā un grāmatu mākslā. Piedāvās izstādē

ĀRZEMJU LOCEKLĪ

Turpinājums no 2. lpp.

RENÉ MORO (Francija)

Dzimis 1938. g. 27. oktobrī, Āfūnā, Francija. Beidzis Grenobles universitāti ar inženiera kvalifikāciju (1960). Zinātņu doktora grādu ieguvis 1967. g. Strādā Grenobles universitātē: asistents (1960), profesors (1973). Zinātnes pasaulē labi pazīstams speciālists mehānikā, īpaši tās apakšnozarē — magnētiskajā hidrodinamikā. LZA Fizikas institūta zinātniekiekā sakari ar prof. René Moro iesākušies jau 70-to gadu sākumā, bet īpaši auglīga sadarbība kļuvusi pēc Latvijas neatkarības atgūšanas. Piedalījies vairākās tradicionālajās Rīgas MHD konferencēs, divas reizes bijis to organizācijas komitejas līdzpriekšsēdētājs. RTgas konferences laikā 1995. g. tika nodibināta Starptautiskā MHD asociācija HYDROMAG, par kuras priekšsēdētāju ievēlēts prof. R. Moro. Daudzu starptautisku zinātnisko institūciju un Francijas akadēmijas loceklis, vairāku zinātnisku žurnālu, t. sk. «Magnitnaja Gidrodinamika» redakcijas kolēģiju loceklis. Autors vienai monogrāfijai, vairāk nekā 70 zinātniskām publikācijām, redaktors 2 grāmatām. 18 doktorantu darbu vadītājs.

OMELJANS PRITSAKS (ASV/Ukraina)

Dzimis 1919. g. 7. aprīlī, Ļvovas apg., Ukrainā. Studējis Ļvovas, Kijevas, Berlīnes universitātēs (1936—1945), beidzis Gefingenas universitāti (1948) ar Dr. phil. grādu slāvu, irānu, arābu un tjurku valodās. Docents un profesors Gefingenas un Hamburgas universitātēs (1951—1960), profesors Vašingtona (Sietla) un Harvardas universitātē (1960—1990). Harvardas universitātē nodibinājis Ukrainu vēstures institūtu, kur strādājis par profesoru un rakstu krāj. galv. red. (1975—1990). Pašlaik vada Ukrainas ZA Austrumu studiju institūtu. Baltijas zemju vēsturei nozīmīgs ir viņa kapitālais pētījums par Krievzemes izceļsmi «The Origin of Rus» (1981), kurā plaši analizēti senskandināvu, anglo-sakšu, arābu, persiešu, grieķu, ebreju u. c. senākie vēstures avoti par Austrumeiropas fauām. Sarakstījis vairāk kā 350 zinātnei nozīmīgu darbu. Amerikas mākslas un zinātnu akadēmijas īstena loceklis (1970), Alberta Universitātes Kanādā Dr. hon. causa (1985), Ukrainas ZA īst. loc. (1990).

ŽAKS SIMONS (Francija)

Dzimis 1947. g. 12. decembrī, Puteā, Francija. Beidzis ULP Strasburā ar ķīmiskās fizikas maģistra grādu (1971). Ķīmijas zin. doktora grāds (1976). Strādā Havardas universitātē ASV (1977). Parīzes Fizikas un ķīmijas augstskolas (ESPCI) profesors (kopš 1983), CNRS pētniecības grupas direktors (no 1983. g.) un Molekulāro materiālu laboratorijas vadītājs (no 1985. g.). Galvenais zinātniskā darba virziens: molekulāro materiālu sintēze, izpēte un pielieojumi molekulārā elektronikā un optoelektronikā. 132 zin. publ. autors, t. sk. pārskatu raksti, monogr. «Molecular Semiconductors» Springer-Verlag, Berlin (1985). Vairāku starptautisku žurnālu redkolēģijas loceklis (Chem., Phys. Letters, Molecular Materials u. c.). Aktīvi sadarbojas ar LZA Fizikālās enerģētikas institūta zinātniekiem, ir kopīgas zin. publ.

JANA TESARŽOVA (Slovākija)

Dzimus 1953. g. 16. februārī Bratislavā, Slovākija. Beigusi Bratislavas Komenska universitāti (1976), strādājusi Slovakijs ZA Literatūras pētniecības institūtā (1976—1979). No 1979. g. līdz 1983. g. mācījusies LU Filoloģijas fak., aizstāvējusi filol. zin. kand. disertāciju «Latviešu un slovaku kara romāns» (1984) LZA Valodas un literatūras institūtā. Kopš 1984. g. Slovakijs ZA Pasaules literatūras institūta vec. zin. līdzstr., pēta latviešu literatūras teoriju un vēsturi. Paraleli zinātniskajam darbam fulko latviešu dailliteratūru (Z. Skuja romāns «Vīrietis labākajos gados», stāstu antoloģija «Vienu dienu uz vecās, labās zemes» — 14 latviešu autori, Ē. Vilka stāstu izlase, R. Ezeras noveles, R. Blaumanā, J. Poruka, J. Jaunsudrabiņa, J. Ezeriņa, I. Ziedonā u. c. darbi) un latviešu tautas pasakas slovaku valodā. 1993. un 1995. g. studējusi ASV Kalamazū trimdas latviešu literatūru, personīgi iepazinusies ar turienes latviešu valodniekiem un rakstniekiem. Ar Zviedrijas Kalāriskās Zinātņu akadēmijas stipendiju 1993. g. apmeklējusi studiju nolūkos Zviedrijā, arī tur iepazinusies ar latviešu kultūras darbiniekiem. Tulkojusi arī slovaku rakstnieku darbus latviešu valodā. Apm. 20 publikāciju literatūrzinātnē Latvijas, Slovakijs, Čehijas izdevumos. Vairāki latviešu literatūru popularizējoši raidījumi Slovaku radio (1992—1994). Cieša sadarbība ar LZA Literatūras, folkloras un mākslas institūta zinātniekiem.

LATVIJAS ZINĀTNES PADOMĒ

Pielikums
LZP ZSKK 1996. gada 31. jūlijā
lēmumam

LZP STARPTAUTISKO PASĀKUMU FINANSEJUMS 1996. GADĀ* (8. pielikums)

Nr. p. k.	Organizācija	Projekta nosaukums, Izpildītāji	pieprasītais Ls	Finansējums plešķirtais Ls
9.	RTU Vides piesārņojuma analītiskā laboratorija	Starptautisks ekoloģijas kongress WORLD'96 (26.—29.10.96., ASV). D. Kalniņa	300 USD	165
10.	LU Bioloģijas fakultāte	2. Starptautiskais simpozījs veltīts Geogrāfiskās Informācijas Sistēmām augstskolās (05.—08.09.96., ASV). K. Kalviņš	1220 USD	150
11.	LLU	Kīmijas un inženierzinātņu procesu Vispasaules kongress (25.—30.08.96., Prāga, Čehija). L. Dukaljska	450 USD	250
12.	Latvijas Orgāniskās sintēzes Institūts	Simpozīji «12th Symposium on Chemistry of Heterocyclic Compounds» and «6th Blue Danube Symposium on Heterocyclic Chemistry» (01.—04.09.96., Brno, Čehija). E. Ābele	160	160
13.	Latvijas Medicīnas akadēmija	XVI Starptautiskais Klīniskās kīmijas kongress (07.—12.07.96., Anglija). V. Petuhovs	319	120
14.	Latvijas Orgāniskās sintēzes Institūts	XIV Starptautiskais Medicīniskās kīmijas simpozījs (08.—12.09.96., Nīderlande). J. Mauriņš	300	300
15.	Fizikālās enerģētikas institūts	XVII Kristalogrāfijas Kongress «IUCR XVII Congress and General Assembly» (08.—17.08.96., ASV). J. Jolins	450 USD	250
16.	LU Ciešvieu fizikas institūts	a) Starptautiskā konference «13th International Conference on Defects in Insulating Materials» (15.—19.07.96., ASV). V. Žipars b) Starptautiskā konference «2-nd International Conference on Exciton Processes in Condensed Matter» (14.—17.08.96., Vācija). V. Žipars c) Starptautiskā konference «International Conference on Luminescence and Optical Spectroscopy of Condensed Matter» (18.—23.08.96., Čehija). V. Žipars	250	140
17.	Latvijas Medicīnas akadēmija	10. Eiropas Biomehānikas konference (28.—31.96., Belājīga). I. Pontaga	50	— (1996. g. 2 konferences jau sponsorē- tas)
18.	LU Vēstures un filozofijas fakultāte	5th Conference for the Study of European Ideas (18.—24.08.96., Holande). I. Ostrovskā	130	130
19.	Fizikālās enerģētikas institūts	9th International Conference on X-ray Absorption Fine Structure (26.—30.08.96., Grenoble). A. Zadorožnījs	250	245
20.	RTU Mašīn- zinību fakultāte	Ilmenauas tehniskās universitātes 41. starptautiskais zinātniskais kolokvijs (23.—26.09.96., Vācija). J. Rudzītis	450 DEM	165
21.	Kodolpētnie- cības centrs	5th International Conference on Application of Physics in Medicine and Biology (2.—9.09.96., Itālija). N. Mironova-Ulmāne	420	145
22.	LLU	Eiropas 2. motoru biodegvielas konference (22.—25.09.96., Austrija). V. Gulbis	300	150
23.	Filozofijas un socioloģijas institūts	Starptautiskās ZA asociācijas Generādā asambleja (15.—23.06.96., Brisele). M. Kūle	280	280

4. Starptautiskā sadarbība

1. Latvijas vēstures institūts	Zinātnisks komandējums uz Londonu materiālu vākšanai pētījumiem par 20. gs. Latvijas vēsturi (14.10.—12.11.96., Londona). V. Bērziņš	200	150
2. Fizikas institūts	Zinātnisksā sadarbība ar Vupertāles Universitātes Materiālzinātnes institūtu projekta LET 001-96 «Thermo-diffusive Transport in Ferrofluids» ietvaros. E. Blūms	700	310

Pielikums
LZP ZSKK 1996. gada 23. augusta
lēmumam

LZP STARPTAUTISKO PASĀKUMU FINANSEJUMS 1996. GADĀ* (9. pielikums)

1. LU Ciešvieu fizikas inst.	2. Starptautisko konferēnu organizēšana	800	800
1. Rīgas Aviācijas universitāte	Starptautiska konference «Moderni optiski materiāli un ierīces» (AOMD'96) (26.—29.08.96., Rīga). A. Krūmiņš	1250 USD	200
2. Latvijas Eksperimentālās un kliniskās medicīnas institūts	3. Piedalīšanās starptautiskās konferencēs	300 IRP	260
3. LU Vēstures un filozofijas fakultāte	Konference «Distributed Computer Communication Networks» (04.—08.11.96., Izraēla). A. Gobzemis	500 DKK	50
4. Latvijas Kardioloģijas institūts	9. Eiropas Mikroskopijas kongress (26.—30.08.96., Trija). T. Freivalds	150 DM	55
5. Neorganiskās ķīmijas institūts	Starptautisks vēsturnieku seminārs (12.—14.09.96., Dānija). I. Misāns	445 AD	190
6. Latvijas Kodolpētniecības centrs	Vācu Farmakologu biedrības konference (10.—12.09.96., Vācija). G. Sileniece	350	170
	13. Starptautiskā korozijas konference un piedalīšanās Starptautiskās korozijas padomes darbā (25.—29.11.96., Austrālija). H. Krasfs		
	10. Eiropas Fizikas Biedrības konference «Trends in Physics» (09.—13.09.96., Spānija). J. Bērziņš		

* Sākumu skat. «Z.V.» Nr. 18.

